

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK XLVII Ч. 24. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 31-го січня 1939. No. 24. Jersey City, N. J., Tuesday, January 31, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В З'ЯВЛЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПЯТЬ ЦЕНТОВ ЗА ГРАНИЦЕЮ З'ЯВЛЕНИХ АМЕРИКИ. ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свобода“: М'єргон 4-4277. — Тел. У. Н. Консул: М'єргон 4-1016. 4-4087. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ДАЛИ ЩЕДРО ЖЕРТВУЮТЬ НА КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ

НЮАРК (Нью Джерзі). — Віче, яке відбулося минулої неділі заходом місцевих українських організацій, стягнуло до просторої Словачкої Галі повно громадянства, що з великою увагою прислухувалося до подій у Карпатській Україні й на окупованих українських землях. Про творення Карпатської України розповів молодий студент Юрій Габора, уроженець Закарпаття. Англійською мовою говорив студент Іван Романишин про наші завдання в Америці. Проводив віче і збіркою та прочитав резолюції Теодосія Касків, голова вічевого комітету. Про закріплення Карпатської України і способи дальшої боротьби з окупантами нашими власними силами говорив д-р Лука Мишуга. Збірка принесла готівкою \$1,200.48.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ СУДДЯ ПІД ЗАКИДОМ КОРУПЦІЇ

ВАШИНГТОН. — Окружний прокуратор Нью Йорку, Дюї, вислав до судового Конгресового комітету листа, в якому говорить, що федеральний суддя Ментон пібрав від різних сторін, що мали різні процеси в тому суді, в якому він судив, понад 400 тисяч доларів. Дюї зазначає, що його канцелярія від року прослідкувала діяльність цього судді і має досить доказів, щоб названого суддю поставити перед суд. Дюї звернувся до судового конгресового комітету тому, що той комітет має право потягнути до відповідальності такі особи, як суддя Ментон.

ЗАСТРІЛИВСЯ ВАЖЛИЙ СВИДОК У ПРОЦЕСІ ГАЙНСА.

НЮ ЙОРК. — Прокуратор Дюї матиме нові труднощі в процесі Гайнса, бо найголовніший його свідок, що свідчив про зв'язки Гайнса з рекетірами, Вайнберг, застрівся. Вайнберг був сам рекетіром і разом з адвокатом Дейвісом, що був „правним радником“ генгстера Доча Шульца, був в укріпті під поліційним надзором. Дюї звелів заховати їх у невідоме місце, щоб до процесу їм не сталося „щось зле“. Та хоч їх пильнували кілька детективів, то все-одно Вайнберг добув тихцем револьвер одному з детективів і застрівся. В останніх часах він занепадав був на здоров'я.

ВИНАЙШЛИ НОВИЙ РІД РАДІА.

ПАЛЬБО АЛЬБО (Каліфорнія). — Три молоді вчені придумали цілком новий рід радіа, який удосконалив радіо до невідомих дотепер розмірів, а також летунству віддасть просто неоцінені услуги. Ця нова засада буде впроваджена у радіовисильні. Вона полягає в тому, що вченим удалося винайти нові радіо хвилі, які даються дуже добре контролювати і можна їх буде висилати не „кулями“, як дотепер, але „снопами“, таксамо, як рефлекторне світло. В той спосіб літак, ступивши раз на цей радіо-вий „сніп“, не зможе загубити свого шляху. Також голос, що виходитиме з відбирача, буде далеко чистіший.

БАЖАННЯ МИРУ В РОБІТНИЧИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ.

МАЯМІ. — Предсідник А. Ф. П., Грін, заявив, що серед робітничих організацій дається відчувати сильна туга за згодою. Ця туга є не лише в організаціях А. Ф. П., але також серед членства й урядників юній К.П.О. Тільки предсідник К.П.О., Джан Луїс, є проти цього миру, говорив Грін.

ВЕЛИКІ АМЕРИКАНСЬКІ МАНЕВРИ.

НЮ ЙОРК. — Пасажири, що їхали літаком з Маямі до Нью Йорку, говорять, що в околицях Флориди і трохи далі на північ відбуваються величезні маневри американської флоти. Сотки бойових кораблів беруть у тих маневрах участь. Ті маневри мають за ціль теоретично випробувати оборону Панамського каналу перед здогадним ворогом.

ГОЛОВА ТЮРМИ НАРОДІВ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК. — Прем'єр Советів, Калінін, звернувся через радіо до Америки і вголосив промову. В ній він підкреслює потребу „доброї волі“ серед народів. Цю промову він вголосив як привіт ньюйоркській Світовій Виставі.

КОГЛИН ДАЛИ ВИГОЛОШУЄ СВОЇ ІДЕЇ.

ДІТРОЙТ. — Священник Коглін вголосив через радіо промову, в якій сказав, що Америка не піде до війни з Німеччиною за те, що німці гноблять жидів. Американці симпатизують з покривдженими, говорив Коглін. Але не ще не значить, що ці симпатії треба використовувати аж так далеко, щоб цілу американську націю втручувати у війну.

ЧІЛЕ ШУКАЄ ПОЗИЧКИ.

САНТІАГО (Чіле). — Маленька республіка Чіле шукає півтора біліона пез позички, щоб направили ті шкоди, які заподіяв землетрус. Той землетрус цілком знищив кілька міст, позбавив життя понад 30,000 людей, а також десятки тисяч поранив.

СКОЇВСЯ ЗЕМЛЕТРУС.

Недавній землетрус у південній Америці знищив південну столицю республіки Чіле, Консепсьон, та 20 інших міст і містечок. На світліні велика школа в середині міста Консепсьон, що її знищив землетрус.

КІНЕЦЬ „РАЮ“ ДЛЯ ВОЛОКИТІВ.

Містечко Вінгем в Онтеріо було відоме в цілій провінції кожному переїжджаючому волокиті як справжня „Мекка“ або „рай для волокитів“, і до того містечка мандрували всі більше непрошених гостей. Тут власті гостили їх добрим обідом і вечерею та ще кращим нічлігом. Вкінці власті побачили, що волокити приведуть містечко до банкрутства, а тут і податковці протестують. Волокити не вдовольнялись гостинню, бо ще ласили по хатах колектувати гроші на пиво. Зійшлась міська рада й ухвалила завести вуд-ярду на міському майдані, і веліти кожному волокиті вірізати корт дров за вечерю і нічліг. За містом поставили таблицю: „Всі мандрівники мусять вірізати дрова, а ні, то бути голодними“.

ПІМСТІВСЯ НА ЛІКАРІ.

В білий день на очах соток прохожих Андрій Балагик, 39-літній „австріяк“ у Торонті, напав на д-ра І. Ф. Гейзелуда на вулиці і палкою побив його до невідомості. Його негайно арештовано, а доктора відвезено до шпиталю. Балагик пояснив, що д-р Гейзелуд доглядав його ушкоджену ногу, але не виликував, і що лікар був би краще вчинив, якби його застрівив.

АРЕШТУВАННЯ.

В Березові Нижньому коло Коломій арештували Михайла Арсенича, Антона Арсенича, Константина Геника, Степана Геника; з с. Лючі — Василя Ткачука й кількох інших. Усіх відвезли до в'язниці в Коломій. Згаданих арештували під замітом нелегального переходу кордону на сторону Карпатської України.

СТРАХ ПЕРЕД ВІЙНОЮ ПРИЧИНОЮ ДАЛЬШОГО БЕЗРОБІТТЯ.

Домініальний міністер рільництва, Гарднер, сказав на зборах протестантського товариства духовників у Мон-треалі, що безробіття не є одинокою і найважливішою проблемою в Канаді. Якщо мир дасться запевнити ще на дальших 12 місяців, то безробіття в Канаді й у світі значно зменшиться і стане другорядним питанням.

Страх перед війною, пояснив свою позицію заяву міністер Гарднер, є причиною, що кожний край старается стати самовистарчалним і в деяких краях рівень життя населення є такий, як у часі війни, себто регульований державними приписами.

Якщо мир буде запевнений, то, за словами міністра Гарднера, канадійці зможуть продати на заграничних ринках свою пшеницю й роздобути гроші на розвиток промислу та створення нових занять.

Дальше зазначив, міністер Гарднер, що Канада, яка має 40 відсотків населення, занятого рільництвом, мусить дивитися на густо заселені частини Англії як на ринок збуту для своїх продуктів.

ПІДВОДНИЙ ГІДРОСТАТ.

Група советських конструкторів з проф. Шиманським у провіді зладила проект будови підводного гідростату, що може зануритися до глибини 2 і пів тисячі метрів. Залога цього апарату, що має вид папіроски, буде складатися з 3 людей. У глибині 2 і пів тисячі метрів апарат може залишатися до 10 годин. Апарат буде мати сильні рефлектори, так, що зможе робити наукові завваги та знимки.

КІНЕЦЬ РЕКІТЕРАМ, ПОСЕРЕДНИКАМ ПРАЦІ.

Гіпель, міністер праці Онтерія, вивів війну бюрам посередництва праці й приватним людям, що „продають робіт“, беручи іноді й по 150 доларів за своє посередництво. Таке рекетіство міністер вирішив негайно ліквідувати. Він каже, що в провінції існують державні бюро праці, які не беруть ні одного цента за вишукування роботи.

Такі надужиття особливо є в розквіті в північній Онтеріо. Там невідомий агент знайшовся в судових тарапатах за продавання робіт.

ОДРУЖИВСЯ В ОБЛИЧЧІ СМЕРТІ.

Джан Форбс з Торонта, 60 літ, перед самою смертю покликав до шпиталю пастора й панну Беатріцу Едвардс, щоб перед смертю з нею звінчатися. А міг це скорше вчинити, бо впродовж двадцятих останніх літ любився і біля себе працювали, однак аж при кінці свого життя відважився виявити люблячий дівчині бажання з нею одружитися. Форбс працював 30 літ за начальника писаря у департаменті транспортації Сі-Пі-Ар-скі валізанції, а панна Едвардс два десятиліття літ була його помічницею. Вісім годин по звінчанні Форбс помер.

ДІАМАНТ МІЖ ЗОЛОТИМ ПІСКОМ.

При пересипуванні піску з золотом в англійській Уганді одному робітникові вдалося знайти діамант, що важить ледви ¼ карата. Знахідка діаманту в Уганді, де дотепер добували лише золото, викликала гарячкові розшуки робітників за діамантами. Як відомо, очі цілого світу звернені в останньому часі на Уганду, де задумували поселити жидів.

„РІДНА ШКОЛА“ ПОТРЕБУЄ НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ

ЛЬВІВ. — Українська преса взиває українське громадянство пам'ятати на те, що польська влада не дозволила на переведення традиційної коляди для „Рідної Школи“. Це ставить цю народню установу в надзвичайно критичне положення. І її треба рятувати всіми силами.

МУСИТЬ ПОГОДИТИСЯ.

ВИЛЬНО. — „Кур'єр Віленський“ пише, що минулий рік був для політиків особливо цікавий. Кожний з них мусив погодитися з тим, що повстали дві нові держави: Словаччина і Карпатська Україна. Мусить з тим погодитися і польський політик.

ГРАБСЬКІ ВИСТАВЛЯЄ НОВУ ГАРМАТУ.

ВАРШАВА. — Відомий україножер проф. Грабський пише в новій україножерній газеті „Земля і Наруд“, що українська акція в польським соймі, віденське рішення з 2. листопаду 1938 року і повстання Карпатської України скріплюють „український сепаратизм“. У відповідь на те, щоб затримати українські землі при Польщі, мусить наступити міцніша польська боротьба. Для цього треба великої „чуйності“ польської влади і „більшого ніж дотепер об'єднання польської опінії“. Бо наступають часи, які можуть „заскочити“ Польщу різними несподіванками. Наближаються „неочікувані маневри в міжнародній політиці“. І треба бути готовим, щоб відперти ті „переміни“, що вже dokonуються. „Новий Час“ пише, що отсе готується нова гармата проти українців. Але українське громадянство цієї гармати не боїться. „Офензива трохи спізнилася“. Українське громадянство стало значно відпорніше.

ПРИЙШЛИ ДО РОЗУМУ.

ПРАГА. — „Народні Лісти“ помістили статтю під заголовком „Вчимся по українськи“. Читаємо в ній: „Чесько-українські товариства пропагують, зокрема в останній добі, курси української мови. Тому, що оплати є дуже низькі, очікують, що курси матимуть багато слухачів“.

ЩО ДОБАЧИВ ФРАНЦУЗ.

ПАРИЖ. — Часопис „Ле Матен“ містить статтю від свого кореспондента з Хусту. Французький журналіст підкреслює у тих статтях національну свідомість і гордість населення Карпатської України.

ЧОМУ НЕ ГОВОРЯТ ПРО УКРАЇНУ?

ВАРШАВА. — Польська преса ще далі шукає відповіді на те, чому не було у Варшаві ширшої мови про Україну між німецьким міністром заграничних справ, Рібентропом, і польським урядом. І каже, що Польща була тої думки, що теперішній момент є невідповідний на таку розмову. Друга частина подає, що це Німеччина нічого не говорила про цю справу, бо акція з Україною потягнула великі фінансові видатки, а грошей нема. Ще інші твердять, що Німеччина не рухає справи України, бо тепер мусить поспирати „природні домагання“ Італії в Африці й на Середземній морі.

ОБОРОНЯЄ МІНХЕНСЬКЕ РІШЕННЯ.

ЛОНДОН. — Прем'єр Чеймберлін, говорячи про світовий мир, підкреслює, що договір, який заклочено в Мінхені, таки врятував Європу від цілковитого знищення і від війни.

ЧЕРВОНА АРМІЯ РОЗПАДАЄТЬСЯ.

ПАРИЖ. — Десятки тисяч жовнів червоної еспанської армії намагаються перейти на французьку територію. Французький уряд видав заарештування, щоб не допускати такої маси збігців. З цього заключають, що громадянська війна в Еспанії добігає кінця, бо ледви чи владється червоною урядові привернути військову дисципліну і поставити революційній армії справжній опір. Утікачі, як військові так і цивільні, представляють собою трагічний вигляд.

НОВИЙ ОПІР В УКРАЇНІ ПІД СОВЕТАМИ.

МОСКВА. — Нові советські розпорядки, що накладають дуже гострі кари на робітників, котрі не виконують завдань їм праці як слід, чи спізняються на роботу, стрінули всюди великий опір, і то головне в Україні. Державний прокуратор України, Яценін, пише, що всяке порушення робітничої дисципліни буде дуже суворо каране. Виходить, що робітники змовляються, щоб побивати тих, що їх наставляє над ними наглядачами, і тих, що на них доносять владі. Прокуратор вважає тих, котрі спізняються до роботи, „протидержавним елементом“.

ПРОТИ МОСКВИ.

ПРАГА. — Словацька народна партія віднеслася до федерального уряду в Празі через свого прем'єра Тіса з домаганнями, щоб Чехо-Словаччина прилучилася до протикомуністичного блоку держав.

НАМ, АМЕРИКАНСКИМ УКРАЇНЦЯМ, НЕ ВСЕ ТРАПАЄТЬСЯ НА ГОДА ВИСТУПАТИ ЯК АМЕРИКАНСЬКА ГРУПА. А СВІТЛАЄТЬСЯ В НЮ ЙОРКУ В ЦЬОМУ РОЦІ ЦЕ БУДЕ ПРОБА НАШОЇ СПРАВНОСТІ І НАШОЇ КУЛЬТУРНОЇ СИЛИ В АМЕРИЦІ.

ОТЖЕ УКРАЇНЦІ ЦІЛОЇ АМЕРИКИ: ПІДГОТОВЛЯЙТЕСЯ ДО УЧАСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ ДНІ, 18-ГО ЧЕРВНЯ 1939 Р. А ПРИСИЛАЙТЕ ДАРИ І ЖЕРТВИ НА ВЗІРЦЕВЕ ВИВЕДЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОГРАМИ!

АДРЕСА ДЛЯ ПОСИЛОК:

NICHOLAS MURASZKO, Treasurer

UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION
P. O. Box 1014, Church Street Annex, New York, N. Y.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Число виходів: щодня, крім неділі та святих.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Передплата чотири центи.		Three cents a copy	
На рік	\$6.00	One year	\$6.00
На пів року	\$3.25	Six months	\$3.25
На три місяці	\$1.75	Three months	\$1.75
Число з п'ятниці (з англійською часткою):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.00	One year	\$2.00
На пів року	\$1.25	Six months	\$1.25
На три місяці	\$0.75	Three months	\$0.75
В Джерсі Сіті і Заграницію:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$9.00	One year	\$9.00
На пів року	\$4.75	Six months	\$4.75
На три місяці	\$2.50	Three months	\$2.50

Чи ви думаєте переплатили? НА ІНШЕ

Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ВЕРТАЙТЕСЬ ДО СВОГО НАРОДУ!

„Карпаторосси“ знову відкладають „народний конгрес“. Тяжко дійти їм до порозуміння, що їм тепер робити з „Карпатською Україною“. Бо так виглядає, що навіть Мадярщина готова махнути рукою на Закарпаття, щоб не напатити собі халепи. Те останнє страшенно озлобило Польщу. Бо як жеж їй тепер ширити далі неспокої в Карпатській Україні й вести пропаганду за спільну польсько-мадярську границю, коли Мадярщина притихає? Ось така ситуація завела „карпаторосів“ у сліпу вулицю. Кудись їм тепер іти? Виходить, що шкода далі витрачувати гроші на віроповіддані телеграми до Будапешту, а зокрема до Варшави. Але робити щось треба, бо тепер виглядає на таке, що вже не так легко обдурити маси народу. Ось тут і треба шукати причини, чому є між „карпаторосами“ провідниками стільки розбіжних голосів і стільки розпук, коли приходиться розв'язувати справу відношення до Карпатської України. Відомий „Йоанн Попп“ (тепер уже „Джан Попп“) накликає як „предсідатель Карпаторосского Союза“ до згоди. І каже, що супроти того, що тепер діється, „наш ідеал є свобода Карпатська Русь ні от кого незалежність“. І щодо цього треба погодитись, бо тепер є в Карпатській Україні для нашого народу „найгірша неволя“. Там Прага передала владу „в руки українцям“, котрі, опираючися на чеських урядників і на чеських жандармів, ніщать нашу Русь і хотять з неї зділати Україну.

Отже йде тепер кампанія за один народний конгрес і за „єдинство“, себто за те, щоб об'єднати усіх „карпаторосів“ до рятунку „руськості“ на Закарпатті та до боротьби з українством і Україною. Щоб це можна було досягнути, той один фронт лається ще й з іншого боку. Підмащується його „демократією“ й „американськими ідеалами“, а український визвольний рух представляється як „неамериканський“ й „фашистський“ чи „гітлерівський“. Ось так давні мадярони, втрапивши опору в Мадярщині, беруться рятувати свої позиції, підшмавлюючи під Америку. І творять „народний фронт“ разом з більшовиками і москалями, що влізли між них, спекулюючи на „руськості“.

Очевидно, що можна передбачити сумний і соромний кінець цієї кампанії, яка поставить тих, що її ведуть, на лісті явних зрадників нашого народу. Для тих зрадників не буде ніколи ніякого виправдання. Тут скаже нарід своє слово. Скаже той „хлоп“, якого вони досі одурювали і якого хотілиб далі дурити. Тому тепер для кожного чесного „карпатороса“ є ще тільки один вихід: піти слідом за Рідною Землею. Піти за єпископом Нярадієм. Піти за тими священниками й інтелігентами, що вертаються до свого народу, вирікаючись москвофільства. І за тими „хлопами“, що вірно стали при Карпатській Україні і її рідній владі.

РІЗДВІА ПРОМОВА ПРЕМ'ЄРА КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ, Д-РА А. ВОЛОШИНА

(Оголошена на радіо на Свят-Вечір до українського народу).

Дорогі Браття й Сестри!

Зприводу щедрого вечора і на порозі нового року тепло вітаю всіх Вас, жителів нашої дорогої Карпатської України, вітаю братерські народи чехів та словаків.

В минулі 1938 році Боже Провидіння підчинило нас твердому іспитові, вимагало від нас великих і цінних жертв для захоронення миру в середній Європі. І ми той іспит витримали, жертви принесли, внаслідок чого наша спільна доля зєднала нас іще тіснішими зв'язками взаємної відданості.

Новий устрій нашої республіки усунув причини недовіри, які панували між нами, загладив площини тертя й витворив атмосферу взаємного довіри й солідарності.

Браття й Сестри! Стоїмо перед наймишніми святами родин, перед Різдвом Христовим.

Над вишлемським терпелом з'явилася зірка, яка 20 століть ширить світло правди, права, справедливості й любови.

Різдво Христове є святом любови передовсім у родині, любови й порозуміння в громадах, між народами й державами.

Наша держава, як найменша частина земель, заселених нашим українським народом, новий рік стрічає з великими надіями. Вона осягла свою свободу, своє визволення. На чолі нашої Карпатської України стоїть влада, зложена з представників наших широким народним політичним провідників, які є зв'язані з народом не тільки спільними ідеями, політичним змаганням до кращої майбутності, але є вони пов'язані з народом нерозривними зв'язками правдивої братерської любови й відданості.

Свобода якогось народу це великий дар Божий, який не легко здобути, але ще важче захоронити. Політична, культурна й господарська свобода є надзвичайно цінним правом, яке криє в собі тяжкі обов'язки супроти громадянства. З Божої ласки ми стались свободними і лише з Божої ласки захоронимо свободу й будемо нею користуватись.

Чого вам бажати в новім році?

В першій половині цього року маємо вибрати представників народної волі — наш перший сойм. Я бажаю вам, дорогі громадяни й громадянки, щоб наш перший сойм виглядав так, як його представляв собі перший теоретик державного устрою, Платон, то є, щоб був ведений людьми в один і тим самим селі бували ріжніці у виговорі. І так довший кінець села Опарівці говорять шепеляво: сапка, стирі, сестий (шапка, чотири, шестий), а горішній (від церкви догори) шапка, стирі, шестий. Подекуди в Бонаривці говорять замість: вода, волю, воліти — ода, олю, оліти. Цей виговір уважають шляхотним.

Самособою, що замішанці, творючи напев український острів серед мазурських осель, підлягли впливові мазурської говірки сильніше ніж лемки. Отже знаходимо в мові замішанців такі форми, як „німа“ польське „нема“ — нема, лемківське „ніт“, „не е“. Дещо „уживають“ майже виключно замість „дитина“, тимчасом лемки вживають також досить часто: „дітя“, „дітина“, „словик“ (соувик) замість солов'я, збобро замість ребро, „сротий“ і „сетний“ у значінні „величезний“. Та годі промовчати, що деякі місцеві вислови дуже гарні, чисто українські та справді забачують слівно нашої мови, як напр. прикметне слово „цільнута“ в значінні „кинути“, „метнути“, „тороканя“ (плахта з чотирма тороками). В деяких напрямках розвинулось гідне уваги багатство та ріж-

номанітність висловів, от хоча б на означення нашого птаха деркача, який у малій закутні що її замешкують замішанці, має аж дев'ять назв: тритко, хрущ, хрущель, гиббок, гец, гецок, гецко, гецак, скрипак.

Наголошують замішанці, так як і лемки, все на передостанній складі; всеж сам виговір замішанців узагалі якийсь і більше зближений до говірок східної Галичини.

Лемки зовуть себе „руснаки“ — замішанці називають себе „русини“. Лемки зовуть тих українських братів своїх „замішаний нарід“, „замішанці“, а часом також „мазури“, тому, що вони, живучи між мазурами, прийняли мазурську мову. Однак замішанці невдоволені з тих назв.

Одначе, хоч вони носять мазурську мову, це не є свідчення, що не поляки, бо, як знаємо з історії, мазури та навіть „гуралі“ не сповідали українці, бо галицьке князівство сягало аж по Краків. І ще за польсько-козацьких воєн гетьман Богдан Хмельницький посплав у західну Галичину своїх пісників, щоб там закінчили свої пісання, виставляючи проти Польщі несправедливий сін польського короля, Костя-Наперський, бутувал тамошні переконаніє пісальці проти польської шляхти і за це згинули шибениці.

Ми принесли ту жертву, од-

наче її ціною звільнилися від тих внутрішніх ворогів, що наше народне тіло, нашу народність єдність розкладали на ворожі табори.

Молю Бога, щоб той переломив нараз раз назавжди не вірити плачливим агентам, щоб ми високо й гордо піднесли наш народний жовто-блакитний прапор, нашу релігійно-моральну традицію, нашу мову і її багату літературу, наш народні співи й звичаї, як також будували свою всенародну політику на твердих моральних основах для добра нашого українського народу, нашої дорогої держави, Карпатської України.

Я вірю, що наш добрий нарід зрозуміє прикази часу, зрозуміє своє історичне завдання й не забуде, що на нього дивляться мільони братів українців за кордоном, які так щиро, так тепло вітали нашу волю, що має бути зорею волі дальших, більших українських земель. Тому щиро дякую нашим браттям за границю, особливо еміграції в Європі й Америці, які сотками телеграм, дописів і щедрих дарами для організації найпотрібніших всенародних інституцій виявили свою глибоку любов до нас.

Нарід, що так солідно оцінює волю найменшої частини нації, не загине, але житиме, і прийде час, що природні й Божі права, за які він так багато терпів і терпить, працював і працює, здійсняться незадовго.

Дай Боже, щоб новий рік приніс нам і під тим оглядом дальші цінні здобутки.

УКРАЇНЦІ Й САМОВРЯДНІ ВИБОРИ

(Для „Свободи“ за Львова).

Заки ще наступила відбудова польської держави, отже в довоєнних часах, шов польський відродженський рух трюмо шляхами, відповідно до того, в якій державі жила дана частина польського народу. Коли у пруській державі доводилося полякам долену терпеливого мучника, а в австрійській Галичині на всякі лади фримарчії, кнували й політизували, то справді активну роботу робили поляки в Росії. Тому в царській Росії стільки їм ходило по Сибірі, тому то відтам прийшло стільки заслужених для польської справи людей, що кермуть теперішню польською державою і не долюблюють галицьких, чи інших поляків. Але разом з тим чисто ідейним напрямком давніх польських таборів приходять до теперішньої Польщі всі ті звичаї, що панували в давній царській Росії. Колишні діячі підглядали добре всі способи (методи) царської бюрократії, що так добре, такою продуманою системою вміла

давити і тримати у жмені всі народи великої, односторонньої царської Росії; тієї бюрократії, якій здавалося, що „від молдавана аж до фіна на всіх язиках має мовити, бо благоєствує“. І діяли ті методи доти, доки не завалилася ціла система враз із самою Росією та її царем.

Правда, що деякі звичаї були в той час у такому, як іншою виді і в інших державах, але до нас вони доходили тільки на підставі практик у царській Росії і її духом вони навіяні.

Очевидно, нас „за це голова не болілаб“, якби ті вволені звичаї не затеркали й нас, до них непривичних, а багато з них є для нас навіть сильно болючі, хочаби лише тому, що колись вони були примішані в інших часах, коли це не розпалошились були ті ідеї, що охопили теперішній світ.

Одним з таких чужих нам звичаїв, це т. зв. „збірні громади“. Були вони і в деяких інших державах, але в Росії вони були в особливій мірі розвинуті. Так напр. один селянин у Рипинку жалівся перед професором-фольклористом Іваном Верхратським: „Я купив бики на ярмарку у гірняка (верховця), а тот гварит ми: „Ви мазури“, я-ж мовлю ми: „Чово, зашто? я такий русин, як ти!“ — „Е“ — поводит „ви юж мазури“. Лемків зовуть замішанці „гірняками“, рідше також „лемками“.

Замішанці співають м. і. напр. подільські пісні, лише тут і там проявляється у них вплив місцевого говору. (Напр. примір пісні: „В неділеньку рано кури воду пили, ой шов Іван до Ганусі, люди не виділи“, „Боже з, неба, што я винен, цим не кохав, як повинен“, „Над річкою, над бистрою, спізнався я з дівиною“).

У піснях замішанців згадуються міста, що тепер уже вважаються загальнопольськими, а це доказ, що колись були це українські міста; „Пасва (пасла) я си, пасла“ — штири бики з Пасва (місто Ясло).

Еден з Римакова, будь, Касю, здорова.

Под Краковом чорна родя. Ей орав не буду — Сяду я си на коника, На войну поїду.

ших державах із сильним поліційним режимом (як от у Мадярщині), але до нас перешли ці квітки з Росії.

То вже не те, що було колись: кожне самостійне село має собі свою управу, свої власні приходи й видатки, розраховані відповідно до своїх потреб та сільської господарської видержливості. Тепер по кілька сіл до купи становлять одну „збірну“ громаду; а зложені ті громади так, що би по змозі був у них численніший польський чинник. Окремі села залишилися з назвою „громада“, але в них кермує так званий „солтис“ і повних давніх прав самоуправи вони не мають. От десь залатати діру в мості, засипати баяру, доглянути, щоби були виконані розпорядки вищої влади, впорядкувати варту, доставити підводу для якогось достойника і т. п. дрібніші речі. Кілька сіл (громад) становлять „волосну“ (збірну) громаду. Вона має спільного вїта, а ним є майже зрива якийсь поляк, часто спроваджений, а бо наданий. Такий вїт має вже у волості уладжену більшу канцелярію на лад якогось уряду, за перегорідкою, з віконцями для урядників, з машинами до писання і т. п. Цей спосіб має нібито менше коштувати. Але на ділі вже сама одна канцелярія більше коштує, як коштували всі разом. За те є інший хосен: стільки залежних людей, кермованих в одному осередку, дають крашу запоручу поліційного нагляду.

А тимчасом відколи існують на світі держави, відтоді ведуть народи боротьбу за самоуправу. Адже громади існували вчасніше, як держави. Побіч родини громада є основою культурної й суспільної організації кожного народу й нарід хоче рішального голосу в усіх тих справах, що не мають загального державного значіння. Особливо велике значіння має громадська самоуправа для нас, українців, як недержавної нації. Громада має бути тією кріпостою, де до слушного часу маємо зберегти національні сили, багатства. Тут повинна викуватись національна й суспільна свідомість, цієї народної бірності, що становить основну ланку кожної держави.

Від 29. серпня 1938 р. об'єднує в Польщі закон про спосіб виборів представництва громад і волостей, а 24. листопада 1938 р. вийшов декрет президента, що має силу закону, який постановляє, що кожен теперішній громадський сільський рад кінчиться з днем правосильності нових виборів, а нові вибори мають бути розписані у східній Галичині, себто на області воевідств львівського, станіславівського, тернопільського й краківського, не пізніше як 15. лютого 1939 р. До місяця після правосильності мандатів радних у 3/4 частини загального числа сільських громад мають бути розписані вибори до „волосних“ (збірних) громад, а також у міських громадах. Місяць по управосильненні міських, сільських і волосних рад у більшості волостей будуть розписані вибори до повітових рад окремих повітів східно-галицької області.

Так отже весна 1939 р. має зрушити східну Галичину до виборів за обличчя самоуправи, за керму громадським майном, за якість опіки над місцевими, установами, над культурними, соціальними, а може й політичними потребами українського села й відродженого міста.

Не зважаючи на те, які надії може хто покладати на дальшу, чи навіть ближчу будучність; не зважаючи на те, чи можна надіятися яких користей для українства від громадських самоуправ, всеж так не може бути байдужа для громад доля тих підставних одиниць, що при кепській, чи невідповідній кермі можуть

принести дуже багато шкоди нашому національному життю. Самоуправний закон постановляє, що де вплине тільки одна ліста на радних, там навіть не буде голосування. Значить, закон допускає, що особисті, чи місцеві обставини треба так узгодити на основі спосібності, фаховості, чи на іншій основі, щоб не треба було щойно голосуванням вирішувати, за кого, чи за що заявляється нарід. Такі вибори вже навіть відбувалися в західній та осередній Польщі.

На українській області не може прийти до такої однозгідності, щоб громадські вибори обійшлися без голосування. Треба на це зговоритися з місцевими поляками й поставити спільну лісту з ними. Одначе в нас іще в пам'яті останні самоуправні вибори, які показали, що це інше спільне зговорення, а що інше національний інтерес у самоуправі. А так але це не є, щоб українці не мали більшості по селах східної Галичини. Тому спробують іти до самоуправних виборів самостійно, з власними виборчими кандидатами. Таку виборчу платформу вже проголосили всі політичні українські угруповання; зразу чотири їх (Фронт Національної Єдності, себто група Палієва, Дружина Книгників Оліги, себто жіноча організація, Українські Радикали й Українські Соціал-Демократи), а потім і УНДО. Перші чотири угруповання проголосили себе „Кравим Виборчим Комітетом“.

Розуміється, що ніхто не міг подумати, щоб УНДО могло в сьогоднішню хвилину знайти якісь аргументи за спільну лісту до виборів самоуправи. Так теж і сталося. УНДО проголосило від себе поклик, у якому визнає до участі в самоуправних виборах, накликає до спільного українського фронту й до об'єднання українських кандидатів на спільних українських виборчих лістах. Гасла, якими накликає УНДО нарід до виборів, це: За права української мови в самоуправі! За самоуправні урядовці української народності! За свободне бюджетування самоуправи! За ошадну господарку громадським майном і добром! За розбудову суспільної опіки й народнього здоров'я! За культурний і господарський розвиток громади, волості, повіту!

Справа самоуправи має в нас велике значіння. Не виключено, що вона буде впливати так, чи інакше на склад парламентарних тіл (це покажеться при складанні виборчої ординації до законодавчих тіл). А в справах культури, позашкільної освіти, суспільної опіки, народнього здоров'я — це все ділянки збірного народнього життя, що напевно будуть спиратися на самоуправну волю. Тому треба, щоб мати в самоуправі людей, які вміли б знати, як повести громадські (волосні) бібліотеки, що плянуються; як має бути наладжене шпитальництво; котрі установи треба піддержати з громадських фондів і т. п. А хто зна, чи громадська самоуправа не буде рішати і про видавчу мову в школах!

Правда, появляються поголоски, що Обуз Зедночення Народового (ЗОН) продумує над таким законом, що має зробити три ступні громадян держави: повноправних — поляків, меншправних — з меншин і ще менше правних — жидів; але ці поголоски ще не підтверджені. Автім це було б тільки узаконенням дотеперішньої практики. А тимчасом — „не вважай на урожай, сій жито, хліб буде“, каже народна приповідка. Так і ми мусимо сіяти свідомість у народ, що йти до виборів самоуправних тіл — це річ конкретна. Що виграти в цій боротьбі можна тільки єдністю, про це не треба говорити.

Козацькі потомки у Галичині

Відміною лемківської говірки є говір т. зв. замішанці. Живуть ті замішанці у селах, розкинутих між вертепами на горбівині в коліні ріки Вислока: Близенька, Гвоздянка, Коростенька, Бонарівка, Опарівка, Рипінь, Петроша Воля, Вілька Братківська, Ванівка й Чорноріки (вонад 6,500 душ). Із тих сіл Близенька з Гвоздянка належать до повіту ряшівського, Опарівка до ясельського, решта до коростенського.

Ті українці, оточені мазурами, а почасти замішані між ними, наближують мовою найбільше до лемків, одначе від них ріжняться подекуди виговором і деякими іншими прикметами. Це потомки полених козаків із часів козацько-польських воєн, яких тут поселили як осадників. Мужичи тих сіл уже самим виглядом иніша пригадують козаків; вони чорняві, носять довгі вуши, та в самім говорі замітні дуже слабкі сліди надніпрянського говору. Так напр. кажуть вони: „Маруся“, коли в Галичині форма загально вживана є: „Марися“. Назвал говір замішанців має в собі відтінки лемківського говору.

Всеж такі замішанці ніколи не вживають слова „лем“, лише „тільки“, а місцями також „ено“; замість лемківського „єдинадцять, дванадцять, двадцять, тридцять (трист)“ уживають „єдинайце, дванайце, дайце, трийце“; замість „нашого, нашому, вашого, вашому“ — „нашого, нашему, вашого, вашему“; замість „я знаю, я маю“, „я знаю, я маю“. Лемківське „ярець“ тут зовуться „ячмін“; лемківська „палюнка“ — „зорівка“ (гріва); замість „хиза“ говорять „хаупа“ (хата).

Говір замішанців, хоч і займає невеличкий простір, усього ледви кілька сіл, виявляє розмірно велику місцеву різноманітність і відмінність майже кожне з вище названих сіл має у своїй мові щось прикметне. І так напр. у Близенці називають кропиву — „покріва“, в Коростенці — „коприва“, у Близенці волоські „усин“, а в Ванівці „вовсан“. У Ванівці, Коростенці, Чорноріках зовуть круку „крамко“, в Рипинку „гавран“. Прикметник середнього роду кінчиться у замішанців на „оє“, теля — красное, жеребів — лошак) мавое (мале). Навіть

НАБІЖУЧІ ТЕМИ

ОСТОРОГА НА ЧАСІ.

Д-р Турлов Нелсон, професор зоології в університеті Рутгерса, підняв публічно голос остороги перед небезпечною недугою волосника (трихіні), що поширюється через їдження недовареної вепровини. Каже, що в Америці е-телепер 17 мільйонів осіб, заражених цією недугою. Кілька тисяч хорих умирають від неї кожного року. Недуга спричиняє хорому багачко тепліня, як болі голови, болі м'язів, і т. і.

Волосник живе в м'язах свиней, шурів, людей і крільків, звинений немов пружина, о-кружений торбинкою. Коли така торбинка дістанеться до кормового проводу іншого роду тварин, наприклад, коли свиня зість хорого шура, або людина зість недоварену вепровину, заражену волосником, він, дівавшись до кормового проводу, добувається з торбинки й, дозріваючи по-лово, починає розмножувати-ся. Самиця впродовж 1 до 2 місяців видає коло 10,000 жи-вого потомства, а потім гине. Молоді волосники дістаються до крові й до м'язів, осідають у м'язових волокнах і там о-торбляються. В такому стані вони можуть перебути довгі роки, ждучи до дальшого роз-витку, себто щоб дістатися до кормового проводу інших зві-рят.

Найважливішою частиною о-стороги д-ра Нелсона є по-дання факту, що багато не-довареного вепрового м'яса, в котрім можуть бути ще живі торбинки, дають до ковбасок („френкфуртерс“) та „гамбург-ерс“. Це показує, що треба бути з тими „присмаками“ ду-же обережними та їсти їх ли-ше тоді, коли вони були добре переварені.

КУХАРСТВО І ПОЛІЦІЙНА ПАЛКА.

У легіслятурі стейту Мейн один з послів вініс проект не-бувалого закону: хоче, щоб стейтовим законом було означе-не, як має робити „мейн-ський клем чавдер“. Йде йому передовсім про те, щоб до цієї зупи з устриць не дода-вати помідорів, бо, мовляв, це понижує якість зупи, а крім цього приносить злу славу ку-харській штучці стейту.

Внескодавць розробляє о-снову свого проекту досить широко. Каже, що помідорів й устриць з собою не годять-ся „ні тілом, ні духом“. Їх злу-ка в „клем чавдері“ просто безбожна річ і доводить до морального занепаду складни-ків. Накінець, сама думка до-давати помідорів до устриць не є чисто мейнська, чи навіть американська, а чужинецька, а це вже, видно, вистарчає, щоб панові послови поспува-ти апетит на мейнський „клем чавдер“.

Чи ухвалить цей проект, так завзято попіраний, чи не у-хвалить, не знати, але чи не краще зробив би цей посол, якби замість займатися зако-ном проти додавання помідорів до „клем чавдеру“ поста-рався за відповідний закон проти волосника?

ЧУЖИНЕЦЬКА ПРЕСА В АМЕРИЦІ.

Як показує перепис амери-канської преси, в Злучених Державах є тепер 2,056 чужи-ницьких часописів.

За останній рік не стало між ними 29 часописів.

Факт замітний головню тоді, коли його порівняти з фак-том, що число газет англій-ською мовою за останній рік зросло на 69.

Чужинецькою газетою нази-вають в Америці газету, вида-вану рідною мовою імігран-тів, що не говорять по англій-ськи. Якби індіанці, найстарші тубільці краю, видали газету своєю мовою, то й така газе-та називалася б чужинецькою...

З ДІЯЛЬНОСТІ СОЮЗУ УКРАІНОК АМЕРИКИ

Дня 22. січня відбулися пі-річні збори централі С. У. А., на яких були прийняті майже всі членки. На зборах поруш-вано і вирішено низку важних справ — внутрішньо-організа-ційних, як також громадян-ського значіння.

Одною з важних справ була участь у Світовій Виставі.

Відомо, що українського па-вільону з браку фондів не бу-де. Підготовляється тільки У-країнський День. Та попри це не треба буде нам поминати ніякої нагоди, щоб якнайкра-ще зарекомендувати україн-ське ймення на Виставі С. У. А., який є в зв'язку з амери-канською організацією „WOMEN OF ART AND INDUSTRY“, і вже брав участь у виставі цієї ор-ганізації минулої весни, ста-рається дістати місце при зга-даній організації і на Світо-вій Виставі. Для цього замов-лено в краю виставових річей на \$500.

На днях одержав С. У. А. запрошення взяти участь в „IN-TERNATIONAL CHILDREN'S DAY“ на виставі, і це запрошення прийнято.

Якби не була форма нашого виступу на Виставі, вона ма-тиме велике пропагандне зна-чіння, особливо під цю пору, коли українська справа збу-джує всюди заінтересування.

І може цього разу не при-йдеться прямо сваритися з чу-жінцями, що це наші вироби, українські, а не румунські, ро-сійські польські і ще Бог зна-є.

Другою замітною точкою нарад була наближаюча кон-венція С. У. А., яка відбудеть-ся в днях 27 і 28 травня 1939 р. Вже вибрано конвенційний комітет, який у найближчій часі пічне працю. Централь-я взялася завчасу до цієї справи, щоб конвенція належно під-готувати, бо з приводу виста-ви можна сподіватися числен-ної участі делегатів і гостей.

Та не тільки централія по-гинна підготувати конвенцію, але повинно нею заінтересува-ти себе членство С. У. А. Бо на це скликається конвенція, щоб радити над поступом ор-ганізації та щоб якнайбільше пристосувати її до потреб і вимог громадянського життя.

Делегатки і відділи повинні наперед обговорювати різні справи, які вони хотіли би по-рушити на конвенції, щоб зна-ти опінію членства відділу так, що коли делегатки при-йдуть на конвенцію, щоб зна-

ли, за що мають голосувати. Не забуваймо, що треба ви-силати компетентну особу, яка відповідала за відділ і виявляє думку відділу.

Було би побажаним, щоб членки С. У. А. подавали до часописів конвенційні проєк-ти, з яких можна би пізнати настрої і думки відділів. Також ця конвенція повинна розбу-дити сумління оцих наших до-маторок, що то нікуди не хо-дять тай нічим не інтересу-ються, ну, і нічого не знають.

Нераз уже С. У. А. давав поклик до українського жі-ноцтва ставати в його ряди, та, на жаль, так мало ще на-ших жінок зрозуміли цю ве-лику вагу організаційної пра-ці.

А чому?

Колиб вони більше читали газети, особливо краєві, то пізналиб, яку велику роль ві-діграє Союз Українок у краю, як багато причинився до роз-будови економічного і госпа-дарського життя, скільки зро-бив у ділянці освітній, особ-ливо серед селянських мас. Та не тільки в Галичині працює Союз Українок. Він був і на Волині, поки поляки не пізна-ли, що там загрожена „поль-ськосць“, бо існує Союз Укра-їнок і тому розвивали його. І на еміграції, і по всіх тери-торіях, де живуть українці, та-кож маємо Союз Українок. Ця гарна, велична назва „союз жіночих рук і сердець“, спо-єних, затиснених працею для добра свого народу, прима-юче тисячі жіноцтва в свої ряди. І зовсім слушно.

Ось тепер доносять часописи, що жіноча організація Кар-патської України змінила свою назву з Жіночий Союз на Союз Українок, що зголосив урядові свою готовність служити своїй державі, як і коли потрібно.

Щирі побажання успіху но-вому Союзові Українок! Спо-діваємося, що С. У. Карпат-ської України стане членом Всесвітнього Союзу Українок, так, як і всі інші Союзи. Кож-на з цих сестричних організа-цій виконує свої завдання з своїми силами і змогою, і не повинно сьогодні бути вже ні одної правдивої українки, що не стояла б у цій організації.

С. У. А., попри свою орга-нічну працю, бере живу уч-асть у кожній громадянській акції, як репрезентаційній, так і діловій. Відділи С. У. А. є все одніми з перших на кож-ний поклик помочи Рідному Краєві. Як теж ведуть пропа-гандну працю через обзнайо-лення чужинців з нашою куль-турою, нашим мистецтвом.

С. У. А. самотійно, або враз з іншими організаціями, зав-жди бере участь у різних про-тестах, через що відмовлено йому навіть членства в аме-риканській організації „NATIONAL COUNCIL OF WOMEN“.

В червні минулого року влаштував С. У. А. враз з ін-шими жіночими організаціями велике протестаційне віче про-ти розв'язання С. У. в краю і вислав протести до великодер-жав.

Ці протести, як нам доно-сять з краю, багато заважили на приверненні діяльності С. У.

А тепер подумайте, жінки, чи не варт працювати в ор-ганізації, яка своєю невтомною працею помогла нашим се-страм розігнати темні хмари ворожого насильства і відзи-скати назад улюблену ор-ганізацію С. У. і яка ще так ба-гато може зробити для укра-їнського народу.

О. Штогрин.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

AT THE BELMONT THEATRE

Cossacks in Exile, a musical film romance in Ukrainian (with English titles), based on S. Artemovsky's operetta „Zaporozhets za Dunayem“; directed by E. G. Ulmer; produced by V. Avramenko.

Odarka Maria Sokil
Ivan, her husband Michael Shvets
Oxana Helen Orlenko
Andrey Alexis Tcherkasky
The Sultan Nicholas Karlash
The Hetman Vladimir Sivchik
Selih-Agha Vladimir Zelitsky
The Bard D. Creona

Once again the Ukrainian-Americans working under the able direction of Vasil Avramenko have turned out a made-in-New Jersey film operetta that is highly agreeable both to the eye and the ear.

Going back more than a century and a half to the days when Catherine the Great was wiping out what was left of Ukrainian independence, the story of „Cossacks in Exile“, now at the Belmont Theatre, begins with a broad outline of the desperate situation of the liberty-loving Cossacks after they have lost their fortress and their beloved Hetman. Then it dwells upon the rather lucky fate of one of the Cossack families who had sought refuge in Turkey.

While the tragedy of the sons of the steppes is indicated, most of the incidents are humorous, as befits an operetta. Burly Michael Shvets is very amusing as the rather henpecked head of a family composed of his husky and comely wife and their pretty adopted daughter, Oxana. His adventures with the Sultan, who eventually provides the happy ending by saving Oxana's likely fiancé, Andrey, from execution and permitting the homesick Cossacks to return to their native land, are genuinely funny.

The voices are displayed by the principals, including the aged bard who sings of the Ukraine's glory and sorrow. The chorus work is good and so are the dance numbers. The photography is clear as is the sound reproduction.

H. T. S.
(The New York Times,
January 28, 1939).

BELMONT HAS FILM OPERETTA BY UKRAINIANS

By Kate Cameron

„Cossacks in Exile.“ Avramenko film directed by E. G. Ulmer from operetta by S. Artemovsky and presented at the Belmont Theatre. There is a sweetly-sad nostalgic quality to the music of the Ukrainian operetta, „Cossacks in Exile.“ The film was made in this country by a group of Ukrainian singers, musicians, dancers and actors under the direction of E. G. Ulmer, and is the new feature of the Belmont Theatre screen.

Its music is the most attractive feature of the film. Maria Sokil, M. Shvets and A. Tcherkasky interpret the score by a fine blending of their voices with the conducted orchestra.

Picture Moves Slowly.

Except for the music, however, the picture moves at a pedestrian pace. The story on which the Artemovsky operetta is based tells in song and dialogue of the exile of Zaporozhetz Cossacks by Catherine the Great in the latter part of the Eighteenth Century.

In 1775 Catherine sent a small expedition into the Ukraine to subdue the Cossacks and when they refused to bow under the Russian yoke, their fortress was destroyed and their villages burned to the ground. They fled to Turkey with their families where the Sultan received them hospitably because of the help the Cossacks had given him in one of his wars.

Long for Homeland.

Their longing for their homeland is finally satisfied by the Sultan, who makes it possible for them to return to the Ukraine.

There are touches of comedy here and there in the picture and one spectacular sequence that shows the burning of the village. The fire scenes are an outstanding part of the film because the flames are realistically produced in color.

The operetta, on which the film is based, was first produced in St. Petersburg in 1863 under the title of „Zaporozhets za Dunayem.“

(Daily News (New York City),
January 28, 1939).

КУРСИ НАВЧАННЯ ДОРОСЛИХ ДОСТУПНІ КОЖНОМУ

Коло два мільйони дорослих людей вписалися на денні, по-пудневі та вечірні курси, о-сновані по цілм краю льокаль-ними шкільними властями при кооперації Адміністрації По-ступу Праці. Серед тих учнів є дорослі люди різного віку і попереднього вишколення — від мало або зовсім неграмот-них мужчин та жінок, котрі ні-коли не ходили до школи, до таких, що набули університет-ську освіту в Європі. Предме-ти науки теж є різнородні, а саме від початкового навчан-ня англійської мови до літера-тури і філософії, а також від виробу ноші до рисування пля-нів.

Багато уваги присвячено ан-глійським класам, де уділяють інструкції імігрантам. Бувши студенти мусили вживати кни-жок, зладжених для дітей у першій класі, але тепер є нові читанки для дорослих студен-тів. Вони викладають те, що інтересує пересічну дорослу людину, а саме про здоров'я, безпеку, працю, родинне жит-тя й уряд. У вищих класах ви-кладають про соціальні зако-ни останніх років: соціальне забезпечення, мінімальну за-плату і максимальні години праці, робітничі відносини, то-що. Приготування до іспиту громадянства це інший, особ-ливої ваги предмет для кан-дидатів натуралізації.

Спеціальні курси відбувають-ся для тих, котрі знають гово-рити і писати по англійськи та бажають збільшити своє зна-ня і поправити вимову. В тих класах є багато недавно при-булих збігів: доктори, адво-кати, журналісти, інженери, то-що, а також старі мешканці чужинського роду.

Інші спеціальні курси є для тих неграмотних, котрі бажа-ють навчитись читати газету і писати собі листа; класи для матерей і жінок, що бажають навчитись сучасного домаш-нього господарства; класи, де дають поучення про здоров'я і першу поміч у нещасливих випадках; вивчення груп пуб-личних справ і багато різних професійних клас, де робітник має нагоду навчитись торгова-ти або збільшити своє знання дав-нішого фаху.

Спеціальні інформаційні осе-редки основано по великих а-мериканських містах, де можна легко довідатись про найбли-зчу льокацію інтересних курсів. Такі інформації звичайно мож-на дістати у вечірніх публич-них школах і бібліотеках. Вступ на курси зовсім безплат-ний.

ФЛІС.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

О. АЛЕКСАНДЕР ПАВЛЯК

парох при укр. гр.-кат. церкві Успення Матері Божої в BAYONNE, N. J.,

упокоївся в Бозі в суботу, дня 28. січня ц. р., в MAN-HATTAN GENERAL HOSPITAL у Нью Йорку.

Покійний родився в 1880. році в Поліцях, Західня Україна. Висвятився у ереї 9. січня 1904. року у Львові через митрополита Андрія Шептицького. По висвяченні був професором в Академічній укр. гімназії у Львові через три літа. В році 1908. приїжджає до Злучених Держав, де ревню душпастирював до кінця свого життя в таких громадах церковних: Форд Сіті, Па., Вілмінг-тон, Дел., Ансонія, Конн., Нью Гейвен, Конн., Бостон, Масс., Йонкерс, Н. Й., Елізабет, Н. Дж., Нью Йорк, Н. Й., Честер, Па., Маріон Гайтс, Па., Байон, Н. Дж. Крім цього був активним при оснуванні Товаришества укр. гр.-католиків в Провіденції і в своїм часі був головним кон-трольором згаданого Товаришества.

Осиротив свою найдорожчу подругу Марію.

Похорон відбудеться в середу, 1. лютого ц. р., в го-дині 10. рано, в церкві Успення М. Б. в BAYONNE, N. J., 24 EAST 25th STREET.

Вічна Йому пам'ять!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЖЕРТВИ НА РІДНИЙ КРАЙ

посилати на таку адресу:

„OBYEDNANYE“

P. O. BOX 122, CHURCH ST. ANNEX,
NEW YORK, N. Y.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ЧЕСТЕР, ПА.

З поминаків на інвалідів.

На похоронних доминаків по бл. п. булавним української Армії, Дмитро-ві Перчакові, його товариші зброї, були стріляні Львова Сорока і Теодор Івахів, зняли зброю на у-країнських інвалідів. Зложили по \$1: Сорока, Т. Івахів, Г. Проць, Г. Перчак, Н. Бакалей, П. Весолов-ський, І. Білінський, Т. Урбан, І. Ко-зак, І. Висоцький; по 50 ц.: пані Брингелен, пані Татарин, Феся Во-ловник, Анна Верещак; по \$25 ц.: А. Судчак, пані Філяк, П. Бринге-левич. Разом \$1275, що пересла-но через Об'єднання для українських інвалідів.

T. C.

НЮ ОРЛЕНС, ЛА.

На народні ціли.

Гром. Іван Зазуляк переслав через Об'єднання \$10, призначені на такі ціли: \$5 на Карпатську Україну, по \$2.50 на Співную Виставу і Рідну Школу.

ЕМБРИДЖ, ПА.

На Карпатську Україну.

На річних зборах сестриства ім. св. Ольги, від 130 У. Н. П., ухале-но з каси \$5 на Карпатську Україну. Гроші переслали через Об'єднання.

ПЕТИЦІЯ ДО КОНГРЕСУ.

Росков Вокер, президент Нюджерзького Ордену Американських Механіків, і конгресмен Даес перега-дають петицію до конгресу за дальше ведення слідства проти так званих неамериканських акцій.

УКРАЇНСЬКА ЗВУКОВА ФІЛЬМА

ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ

Виробу спілки

„АВРАМЕНКО ФИЛМ КОМПАНІ ЛІМІТЕД“

висвітлюється.

у ТЕАТРІ БЕЛМОНТ

При 48. вулиці, між 6. й 7. Евною в Нью Йорку

Кожного дня від 12. години вполудне.

Цни 40 до 55 центів.

УЖЕ ВИЙШЛА

накладом

ОБЕДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ
СЛАВНА ПОЕМА ІВАНА ФРАНКА

МОЙСЕЙ

в англійським перекладі
ВОЛОДИМИРА СЕМЕНИНИ
з передмовою Степана Шумейка
про життя й літературну діяльність
Івана Франка.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

Замовляйте в книгарні „Свободи“:

„SVOBODA“

81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ОБ'ЄДНАННЯ, 24. ГРУДНЯ 1938.

Д. Галич говорить, що найважливішою прикметою провідника є його характер, його індивідуальність. Без тих прикмет ніхто не заставить нікого слухати і повинуватись. Не допоможуть формальні ухвали, ні нарікання. А щоб це набути, треба тяжко над собою працювати: треба вчитись теоретично і гартуватись у дійсному, практичному житті. Реферат прийнято.

Професор Н. Нововірський відчитав отсій реферат про „Курс української мови в Нью-Йорку“:

Українська мова була введена як предмет навчання дорослих в Нью-Йорку в роках 1935—36, і 1936—37 департаментом загального виховання на „Доблю Пі Ей“. При скорочуванні в 1937 році всі мови як французька, німецька, італійська, жидівська, російська, мадярська, санскритська і інші були залишені як предмет навчання; тільки українська була виключена (мабуть чинилося інтрига). Інтернаціональний Інститут, 341 Іст 17 вул., що краще поінформований в українських справах і знає, що суспільство міста Нью-Йорку цікавиться студіями української мови, перебрав на себе організацію курсів нашої мови 1937—38 р.

Курси проіснували цілий рік і вабили до себе здібних, жвавих студентів, які гледять справжньої науки. Навчання на курсах ведеться модерними методами випробовуваннями сучасними викладами чужих мов. За короткий час учні, що не вміли читати, навчилися, а ті, що знали мову, то удосконалювалися. На середнім курсі учні перерікли: „Потоп“ Руданського, „Казку Богдана Хмельницького“, „Два сини“ Марка Вовчка, „Шлях із Крут“ Чирського, „Євша зілля“ С. Васильченка, „Лист з Америки“ за Королем, і інші. На вищому курсі пройдено початки українського письменства, кінчаючи „Словом о Полку Ігоревім“. Переводили класичні твори американських авторів, як Вашингтон Ірвінг і ін.

Студенти інших національностей вчилися на лекції. Особливо цікавилися мовою наша молодь, бо приїздить на курси зі всіх кінців Нью-Йорку, з Брукліна, з Джемейки, з Бронксу, а навіть з Нью-арку. Слухачі студіюють мову маючи на увазі примінення її в діяльності проповідника, священника, адвоката, або в інших соціальних галузях, а то й випробовуючи свої артистичні сили.

Нема сумніву, що в Нью-Йорку курси нашої мови мають велике значення. Вони дають можливість українцям, які приїждять сюди, швидко вивчити українську мову, а також і дізнатися про життя українців в Америці.

Відчитано реферат „Курс української мови в Колумбії“, написаний проф. О. Стеткевичем. Реферат звучить:

У трьох шкільних роках, 1935—1936, 1936—1937 і 1937—1938, в Інформаційнім Бюлетені Колумбійського Університету (University Classes, University Extension — Adult Education) в розділі East European Languages знаходиться така оповістка:

Ukrainian
Ukrainian e 3 — e 4 — Advanced Ukrainian. Credit x. 3 points each Session. Fee \$30 each Session. Mr. Joseph Stetkevich.
An advanced course in the Ukrainian language with practical exercises. Qualified students who have not taken Ukrainian e 1 may be admitted to Ukrainian e 2 if they obtain the consent of the instructor.
Prerequisite: One year of Ukrainian, or equivalent knowledge of the language.
Викладовою мовою на цих курсах була мова українська. Предметами науки були: читання українських творів, перекладування і пояснення прочитаного, подання поодиноких українських слів, висловів та ідіомів англійською мовою, практичні граматичні вправи, відповідні писемні вправи і т. п.

Курс української мови в

Колумбійським університетом мав для українців величезне значення, хочби лише тому, що „Бюлетені цього університету розходяться по всіх світових наукових інституціях і скрізь по цілму світі було відомо, що українська мова має право громадянства в одному з найбільших університетів Америки. Це ставило українську мову нарівні з іншими культурними мовами.

Цей факт мав теж і практичне значення. Ось приклад: О. Сип Данило Стеткевич, пригтовляючись на доктора філософії, здавав іспит з мови української, замість французької, до котрої він спершу пригтовлявся.

Як бувший інструктор згаданого курсу, я за три роки мав нагоду ствердити з великою приємністю, що всі учні й учениці, які брали цей курс, незвичайно ним цікавились, хоч робота на них була доволі трудна, бо бракувало двох найпотрібніших річей: відповідного англійсько-українського підручника й англійсько-українського та українсько-англійського словника.

Які були труднощі, заки здобуто курс української мови в Колумбії, я тут говорю не буду; зазначу лише, що всі ті, котрі в тій справі чимось небудь прислужилися, зробили українству гарну послугу.

Наступили внески і запити.

Е. Ляхович ставить внесок, щоб Об'єднання зайнялось друкуванням, або бодай помогло друкуванню нового твору з суспільно-політичної діяльності, Дмитра Донцова. Попередній твір Д. Донцова, „Націоналізм“, виконав велику роль в нашій суспільності. Черговий твір міг би виконати також, але на перешкоді стоїть кількасот доларів.

Д-р Мишуга завважує, що Об'єднання займається випусками книжок у першій мірі на тутешнім ґрунті. До певної міри воно могло би допомогти в виданню книжки Донцова, та мусить її наперед перегалянути. Приявні рішили цю справу передати езекутиві.

М. Мурашко ставить внесок, щоб видання усіх книжок і брошур передати езекутиві, бо вона найкраще знає свої фінансові спроможності. Що варт ухвалювати щось, а опісля не виконувати з причини браку грошей? Внесок прийнято.

Внесок д-ра Демидчука подякувати У. Н. Союзіві за фінансування делегата — перейшов.

Олімпія Гамкало висловлює бажання, щоб Об'єднання розпочало збірки на цілі, потрібні для молоді.

(Кінець буде).

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН

КАРЛИКОВА.

Недавно на мою адресу прийшов з рідного села Карликова, пов. Сянік, лист такого змісту:

„Дорогі Земляки! Звертаюсь до Вас в імені читальні „Просвіти“ в Карликові й насамперед передаю Вам усім привіт. А далі прошу Вас взяти під увагу нашу справу. Як уже Вам відомо, наше село впродовж 20 літ сильно відродилось. Неодні із Вас, покидаючи колись рідне село, мало знав про наші загальногромадські справи. Про науку, культурний поступ мало хто думав. У світі Ви побачили інше життя і довідались про правдиву вартість людини. Пререконались, що значить наука, та що без неї людина не піднесеться ніколи.

„І ми тут прийшли до того висновку. І наша темна закутина, Карликів, хоче жити новим життям. Та щоб аж слід розвинути можливість поступу, потрібно нам осередка, станиці, дому, в якому ми все скупчили. Тим домом може для нас бути читальний дім. Про такий дім ми мріяли і тепер уже зачали його будувати. Роботу допровадили майже до половини. За тиждень будемо вже дах ставити.

„Всі здаємо собі з того справу, що це буде не звичайний собі дім; що будемо щось важніше. Запал наш великий, ніхто не жаліється, не відказується від праці при будові дому. Кожний має собі за честь понести в тій будові більше тяжкого від іншого. Та проте великі ще перепони стоять нам на шляху до здвигнення цієї святині. Бо до будови не вистарчає лише робочих рук, а треба ще матеріалу, а на матеріал потрібно грошей. Хотіли ми покрити дах бляхою, та на це потрібно 640 зл., чи американських \$115. Ми навіть половини готівки з цього не маємо. Робимо різні забави, театральні вистави. В зимі підємо з вертепом по коляді. Не будемо жаліти труда, щоб роздобути хоч одну третину з цієї суми. А зрештою звертаємось до Вас та просимо помочі. Допоможіть нам докінчити цю нашу нараву не виконувати з причини браку грошей? Внесок прийнято.

Тут, у Йонгтавіні, нема багато наших односельчан. Всіх лиш чотири. Тому я подаю цей лист до загального відомо та прошу всіх наших односельчан, щоб чимскорше поспішили нашим братам у ріднім селі з поміччю здвигнути цей Народний Дім. Гроші можна слати на адресу: Степан Голота, голова читальні „Просвіти“, село Карликів, почта Буковиско, повіт Сянік.

Степан Рапавий.

Як ми допомагаємо рідному краю

Йонгтавіні, О.

Коляда на Рідний Край.

Цього року колядою на Рідний Край зайнялись в містечку укр. грек. громад націоналісти з відділів: 37 ОДВУ і 13 МУН. Хоч тут тяжкі відносини і безробіття, наші добрі українські люди приймали радо колядачів і жертвували, що хто міг. Колядувати ходили: І. Даровський, Катерина Юристовська, М. Мамрич, М. Юристовський, С. Юристовський, Г. Кураш, Анна Фітак, М. Набережний, Анна Рапав, Іван Кравець. Вони обійшли місто і ближні околиці місця та заколядували разом \$86.60. З того пішло \$4.50 на газоні до авто, а решту, \$82.10, вислано чеком на Рідну Школу в Краю, що тепер знаходиться в пекуцій потребі, бо поляки заборонили в Краю коляду на Рідну Школу.

Зложили: С. Шпирка \$2; по \$1: В. Навик, Катерина Котик, Юлія Фещик, Т. М. Терлецький, С. Башак, Анна Вольна, І. Стець, М. Когут, М. Гарасяк, І. Горак, І. Якимчик, Розалія Шабал, М. Даровський, С. Рапавий, Анна Фещик, Марія Остафій, І. Гулич, П. Білик, І. Гришко, Г. Кураш, І. Даровський, Г. Вількоф, М. Набережний, М. Зявич, П. Бірка, Анна Курницька, З. Гнатів, В. Тихоневич, Т. Терлецький, О. Фесюк (ст.), О. Фесюк (мол.), М. Юристовський, С. Юристовський, В. Савич, І. Матулинський, В. Зубик, В. Керешовський, П. Качмар, А. Пірко, І. Кравець, А. Когут, о. І. Забав; по

50 ц.: Анна Роман, В. і М. Терлецькі, Н. Фомель, С. Гринько, Т. Сулик, М. і Л. Терлецькі, М. Мамрич, М. Мураш, Т. Нанонський, І. Маркевич, М. Нанонський, В. Кацалаба, Т. Рапавий, В. і Л. Терлецькі, А. Проник, М. Панько, І. Смерчанський, Л. Бурачик, М. Платицький, І. Панько, П. Малецько, Т. Василько, П. Стахура, П. Бадовський, Д. Мороз, І. Велларик, Н. Нахим, Т. Козловський, В. Драгусь, Ева Придєлська, І. Сухий, П. Філь, М. Тхурик, П. Лодий, І. Патишак, М. Катинський, О. Петрик, Н. Винник, М. Водак, Н. Ілюс, С. Соломон, В. Гринько, Анна Голман, Т. Дідовський, Н. Оленчик, М. Оленчик, Д. Боронович, А. Макарець, Т. Макач, І. Ска, С. Сухар, М. Мамрич, Г. Тихоневич, І. Баган, Ю. Тейтос, С. Мамрич, Катерина Діка, Н. Торський, В. Радомський, Н. Оскорб, Ю. Тимків, І. Петришин 35 ц.; по 25 ц.: М. Вагний, П. Секеда, В. Грозовський, С. Куртяк, Д. Діка, І. Нейвійський, М. Сосновський, М. Себіяло; дрібними 25 ц.

ЗА УРЯД ВІД ОДВУ:

І. Даровський, Петро Лийк,

С. Юристовський.

ДЖІНЕТ, ПА.

На народні ціли.

О. Г. Хомицький переслав через Об'єднання \$25.77, призначені на такі ціли: \$10 на українських інвалідів, \$15.77 на Карпатську Україну. В тій сумі знаходиться збірка на весілля Михайла Степаніка і Наталі Сенчишини у Джинет, Па., а також збірка з протестантського віча, яке відбулося заходом української прав. громад з розпорядження єпископа Богдана.

ЛУДЛОВ, МАСС.

На народні ціли.

Т-во ім. І. Франка, від 253 В. Н. Союзу, переслало через Об'єднання \$40 з призначенням \$25 на Карпатську Україну і \$15 на Рідну Школу. В тій сумі є \$25, зібраних серед членів, і \$15 з коляди.

Петро Павлів.

РЕКОРД ЗЕМЛЕТРУСУ.

Так виглядає рекорд землетрусу на сейсмографічній стації, що нотує потрясіння землі. Біла стрілка (котрої очевидно нема на рекорді) показує місце, в якому кривулька виглядає інакше, ніж в інших місцях.

ДОСТУПНІ В КОЖДІЙ ГОДИНІ

Нема потреби зважати на годину, бо наші услуги є доступні негайно в кожній порі дня чи ночі, бо ніхто не може передбачити, коли йому випаде якась пекуча потреба.

Пам'ятайте також, що наші услуги є доступні для кожного в такій мірі, як і доступність щодо часу.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON

FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne

Phone: Bergen 4-5989 Bayonne 3-0540

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
Between 1st and 2nd Avenue,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урадові години: рано від 10 до 12
Ввечір від 6 до 8, а в неділю
рано від 10 до 12.

ЧАС, ОЧИ, ЗДОРОВ'Я
ЩАДИТЬ, ХТО УЖИВАЄ
МАШИНКИ ДО ПИСАННЯ

TYPEWRITERS

Маємо від 15 до 100 вгорю.

Remington Portable \$27.50

Hammond Multiplex 14.95

Underwood Standard 24.50

Royal Standard (desk) 29.50

Продаємо за готівку й по 10 цт.

на день. Жадайте нового каталога.

Заходіть до Сурми і замовляйте пишучі машинки поштою. Вам оплатиться.

16-

SURMA BOOK & MUSIC CO., Inc.

325 E. 14 ST., NEW YORK, N. Y.

(Між 1-ю і 2-ю Еллені)

Phone: GRAMERCY 7-0729.

МИРОН ЛІТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без рйкіш, як далеко поза

Нюарком. Вразі потреби теле

фонуйте до нас. Обслуга широк

і чесна. — Office:

383 MORRIS AVENUE,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удєрґейкер

заряджує погребам по ціні так

нижкій, як \$150. Обслуга

найкраща.

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRAMERCY 7-7861.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ

В БРОУК, БРОУКЛІН, НЬЮ

Йорк і ОКОЛИЦЯХ

129 E. 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2565

BRANCH OFFICE & CHAPEL

707 PROSPECT AVENUE

(cor. E. 18th St.), BROOKLYN, N. Y.

Tel. Midwood 8-6877

Освідчення.

Корабчук присягається мо

лоденькій вдові, що її кохав.

Вона, зіждаючи, каже:

— Та ви ніколи не зробили

мені того, що зробив мій

небійчик...

— А що він таке зробив?

— Помер тиждень по шлюбі

і оставив мені в спадщині

пять тисяч доларів...

—

Вона краще знає.

— Знаєш, що говорять? Ка

жуть, що Петро оженився з

тобою лише задля грошей,

щоби полатити свої догні!

— Ах, як же це брехня! Пет

рові навіть не сниться плати

ти догні!

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

Зпочатку Магра була дуже рада, що ціле товариство запустилося в небезпечні околиці. Бо небезпека, що чигала з усіх сторін, сплинувала їх поступ уперед. А колиб їм удалося без перешкод поступати вперед так, як це планував Тарзан, то вони були би перехопили Тома. Тоді всі ті пляни пропалиби. Та, не звертаючи уваги на небезпеку, вони скоро посувалися вперед.

Що робити далі? — Думала Магра. Часто в її серці відзначались інші голоси. Вона була закохана в тім бронзовім велитні, що отче ступав кілька кроків перед нею. Вона знала, що колиб той велитень зустрівся з Томом, то між ними двома вивязалась би боротьба на смерть і життя. Та притім вона також знала, що Том дуже підступна і немілосерна людина.

В той сам час Том з своїм товариством скорим темпом прямивав у саме нутро нетрів. Побіч нього йшла Гелена. Вона заговорила до Тома: „Ви нерозумно поступаєте. Як довго ви мене тримаєте в неволі, так довго мій батько не спиниться на мінуту, щоб вас відшукати. Кінець кінців він таки попаде на ваші сліди“. Том агірдливо засміявся.

„Він ніколи не попаде на мої сліди“, відповів він. Гелена хвильку мовчала і опісля заговорила: „Можливо, що він ні. Але Тарзан вас знайде“. Ця заввага зупинила на хвильку Тома і він запитав: „Невже Тарзан є з ними?“ Гелена з поспіхом потакнула. Тоді Том звернувся до Таска і приказав: „Лиши добру сторожу позаду. І хай вона стріляє кожного, хто хотів би зблизитись“.

(22)